

Handläggare
Mats Sylwan**Till**
Kulturnämnden
2019-10-22

Revidering av Möjligheternas Stockholm – Vision 2040 (KS 2019/483). Svar på remiss från kommunstyrelsen

Förslag till beslut

Kulturförvaltningen och Stadsarkivet föreslår att kulturnämnden beslutar:

1. Att godkänna och överlämna kulturförvaltningens tjänsteutlåtande till kommunstyrelsen som svar på remissen

Sammanfattning

Kulturförvaltningen har på remiss fått Stockholms stads strategiska dokument *Möjligheternas Stockholm - Vision 2040*. Visionen har tagits fram inom stadsledningskontoret och utgår från de tre inriktningsmål som gäller för mandatperioden 2019 – 2022 och genomsyras av flera teman med bäring på alla tre målen. Några nyckelord är: tillväxt, innovativ, hållbarhet, regionalt samarbete samt ökat internationellt deltagande.

Enligt visionen är Stockholm år 2040 en levande och öppen kultur-, idrotts- och evenemangsstad på hög internationell nivå.

Kulturförvaltningen delar i huvudsak de bedömningar som stadsledningskontoret gör i sitt tjänsteutlåtande men vill på några punkter förtydliga kulturens betydelse för stadens utveckling:

- Bilden av kulturens betydelse för stadens utveckling och attraktionskraft är för vag och skulle behöva få skarpare konturer.
- De kreativa näringarna har stor betydelse för en storstad med globala ambitioner men för att dessa näringar ska utvecklas krävs en kritisk massa av fria och institutionella kulturyttringar, mötesplatser och bildningsverksamhet.
- För framtida kreativa inflyttare och tillfälliga besökare kommer upplevelse- och kulturfaktorerna att ha stor

betydelse. Men det behöver också finnas mellanrum för oförutsett skapande och tillfälliga kreativa kluster där lokalkostnaderna är överkomliga.

- Konsten kan skapa en annan bild än den vanliga av vad funktionshinder innebär som betonar drömmar, erfarenheter och livsprojekt. Men den kan också handla om de upplevelser av diskriminering, stigmatisering och utanförskap som man upplevt. I det sammanhanget behöver staden både öka och bättre tillgängliggöra det kulturella utbudet, liksom möjligheterna till eget skapande för personer med funktionsvariation.

Robert Olsson
Kulturdirektör

Patrik Liljegen
Chef kulturstrategiska staben

Underlag för beslut

- Möjligheternas Stockholm – Vision 2040
- Kulturplan för barn och ungdom antagen av kommunfullmäktige.

UTLÅTANDE

Remissen

Remiss från kommunstyrelsen, Rotel I, Stockholms stads strategiska planeringsdokument Möjligheternas Stockholm – Vision 2040 (KS 2019/483), som inkom 2019-08-20. Remisstid till 2019-11-14.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts av kulturstrategiska staben i samråd med övriga avdelningar inom kulturförvaltningen.

Bakgrund

Det finns ett behov av ett strategiskt och långsiktigt måldokument för ett snabbt växande Stockholm. År 2007 antog kommunfullmäktige "Vision 2030 – Ett Stockholm i världsklass". Efter majoritetsskiftet i stadshuset 2014 formulerades en ny målbild med delvis annan inriktning. Föreliggande Vision 2040 bygger på de tre inriktningsmål som nuvarande majoritet antagit för stadens budget 2019 – 2022:

- En modern storstad med möjligheter och valfrihet för alla.
- En hållbart växande och dynamisk storstad med hög tillväxt.
- En ekonomiskt hållbar och innovativ storstad för framtiden.

Vision 2040 genomsyras av flera teman med bäring på alla tre målen. Några nyckelord är: tillväxt, innovativ, hållbarhet, regionalt samarbete samt ökat internationellt deltagande. Agenda 2030 fungerar som referensyta genom hela dokumentet.

Mångsidig storstad för alla

I detta avsnitt betonar visionen bland annat stadens mångsidighet, trygghet, demokrati, en likvärdig och hållbar skola, många vägar till utbildning och arbetsmarknad, samt tillgänglighet.

En växande storstad

Avsnittet inleds med en redovisning av de stora investeringar som staden gör inom stadsutbyggnad och teknisk infrastruktur. Här nämns flera fritidssatsningar men även ombyggnaden av Slakthusområdet där kulturhistoria möter klubbmusik. Målen för den hållbara, dynamiska och växande staden är att erbjuda det bästa företagsklimatet och ett internationellt ledande näringsliv, ett attraktivt och tätt byggande, god klimatsmart framkomlighet, samt ett rikt utbud av idrott, kultur och fritid.

En smart och innovativ storstad

Stockholm ska 2040 vara Sveriges ekonomiska motor, världens mest innovativa och smarta stad samt en ledande kunskapsregion. Stockholm har en ledande roll inom den globala techutvecklingen med en stark tillväxt av nya företag och unik tillgång till välutbildad kompetens.

Kulturen i Vision 2040¹

Enligt visionen är Stockholm år 2040 ”en levande och öppen kultur-, idrotts- och evenemangsstad i hög internationell klass. Ett brett kulturutbud i hela staden skapar liv och rörelse samt bidrar till en trygg och säker stad och en positiv demokratisk samhällsutveckling. Biblioteken är viktiga mötesplatser för kultur- och samhällsfrågor som främjar barns och ungas läslust och lust att lära. I Stockholm är det alltid nära till ett tryggt, tillgängligt och inbjudande bibliotek med generösa öppettider.

¹ Texten under denna rubrik är i sin helhet hämtad från remissutgåvan av ”Möjligheternas Stockholm – Vision 2040”.

Möjligheterna till eget skapande är goda för alla. Kulturskolan är tillgänglig och jämlik och når barn och unga i hela staden med en bred blandning av musik, dans, teater och konst. Det fristående kultur- och föreningslivet är starkt i alla stadsdelar och utgör en viktig del i stockholmarnas vardag och bidrar till stadens attraktivitet. Det ideella engagemanget i föreningslivet har stor betydelse för ett levande civilsamhälle.

Stockholm växer med kultur och idrott. Starka målpunkter som simhallar, idrottsplatser, temalekplatser eller kulturinstitutioner finns i alla stadsdelar och drivs i samverkan med fristående aktörer. Behovet av ytor och lokaler för kultur och idrott finns alltid med i planeringen av nya eller växande stadsdelar. I Stockholm arrangeras en mångfald av evenemang, alltifrån lokala festivaler till stora internationella arrangemang. Evenemangen är till nytta och nöje för stockholmare, besökare och näringsliv samt används som verktyg för att utveckla stadens kärnverksamheter.

Konstnärer, musiker och kreativa näringar bidrar till att skapa en attraktiv stad i ständig utveckling. Det kreativa klimatet, öppenheten och den fria kulturen gör att människor från hela världen söker sig till Stockholm. Besöksnäringen är stark och bidrar till den internationella attraktionskraften och till sysselsättning och tillväxt i regionen.”

Kulturförvaltningens synpunkter på Vision 2040 – Möjligheternas Stockholm

Inledning

Vision 2040 gör en berättelse av de strategiska planer och långsiktiga infrastrukturella beslut som Stockholms stad, ibland i samarbete med Region Stockholm och staten, fattat under senare år. Det är ett pedagogiskt grepp som hjälper läsaren att förstå logiken i dessa beslut. Visionen innehåller samtidigt många ambitioner som inte är lika enkla att planera som fysisk tillgänglighet, kommunikationer eller bostadsbyggande. Det gäller inte minst immateriella tillgångar som demokrati, tillit, möjlighet till personlig utveckling samt upplevd trygghet. Här kan insatser inom kulturområdet spela en stor roll för både stadens och den enskilde medborgarens utveckling och livskvalitet.

Kulturförvaltningen delar i huvudsak de bedömningar som stadsledningskontoret gör i sitt förslag. Förvaltningen vill

samtidigt lämna vissa synpunkter som på olika sätt beskriver kulturens och konstens avgörande betydelse för stadens framtida utveckling, både i ett lokalt Stockholmsperspektiv men också internationellt. Några av dessa hör kanske mer hemma i strategiska planer men kan också ha ett värde i visionsunderlaget. I ett avslutande avsnitt lämnas förslag till nya formuleringar i visionen.

Stockholm växer med kultur

Både staden och regionen beräknas växa kraftigt fram till 2040. Under perioden tillkommer ca 300 000 nya stockholmare som kommer att ställa krav på bland annat god service och en attraktiv livsmiljö där inte minst kultur är ett viktigt värde för många. Visionen har höga ambitioner och Stockholm förväntas vara internationellt ledande på många områden. Läsaren känner att staden har satsat och att positionerna är rejält framflyttade på områden som miljöteknik, stadsbyggande, kommunikationer och annan infrastruktur. Bilden av kulturen är mera vag och skulle behöva få skarpare konturer. För städer som Köpenhamn, Amsterdam och Hamburg, för att ta några näraliggande exempel, utgör kulturen viktiga delar av varumärket och den internationella lanseringen. Stockholm har en motsvarande kulturpotential som visionen inte riktigt förmedlar.

Kulturens roll för de kreativa näringarna

Visionen talar om att ”i en globaliserad värld blir det internationella samarbetet allt viktigare. I takt med att konkurrensen mellan städer och regioner ökar är det av stor vikt att Stockholm stärker sin internationella position som en innovativ och kreativ stad med branscher som är globala föredömen.”

Ovanstående citerade rader är en bekräftelse på de kreativa näringarnas stora betydelse för en storstad med globala ambitioner. För att dessa näringar ska uppstå och utvecklas krävs det också en kritisk massa av fria och institutionella kulturyttringar samt mötesplatser och bildningsverksamhet. Kulturområdets aktörer är viktiga både som inspiratörer och entreprenörer men också som delar av en vital demokrati. För att Stockholm ska utvecklas som kulturstad behöver kulturverksamheter av många olika slag goda förutsättningar och möjligheter att ta plats.

Inte bara ren, tyst, trygg och vacker

Stockholm har många kvaliteter som även uppmärksammas internationellt med värdeord som: ren, tillgänglig, barnvänlig,

vacker och med hög tillit mellan medborgare och samhälle. Men en stad med anspråk på att vara globalt attraktiv behöver också identifieras med spänning, förnyelse och utmanande kultur. För framtida kreativa inflyttare och tillfälliga besökare som väljer Stockholm kommer upplevelse- och kulturfaktorerna att ha stor betydelse. Det innebär till exempel kulturinstitutioner, festivaler, sommargångar och ett attraktivt nattliv för både stockholmare och besökare. Men det behöver också finnas mellanrum för oförutsett skapande och tillfälliga kreativa kluster där lokalkostnaderna är överkomliga och med tillåtande ljudexponering.

Tillgänglighet

Kulturellt deltagande och eget konstnärligt skapande är socialt berikande för alla men i särskild utsträckning för personer med funktionsnedsättning. Konsten kan skapa en annan bild än den vanliga av vad funktionshinder innebär, ett perspektiv som betonar drömmar, erfarenheter och livsprojekt. Men den kan också handla om de upplevelser av diskriminering, stigmatisering och utanförskap som man upplevt. I det sammanhanget behöver staden både öka och bättre tillgängliggöra det kulturella utbudet, liksom möjligheterna till eget skapande för personer med funktionsvariation.²

Förslag till tillägg i visionstexten

S. 9 *En växande storstad*: Det första uppslagets fem punkter handlar uteslutande om trafik, teknik och vetenskapsstaden. Punkt 5 föreslås få en rubrik där ordet **stadsliv** finns med.

S. 11 *En likvärdig och hållbar skola för alla*: ”Barn och elever har goda och inspirerande möjligheter till fysisk aktivitet och även kulturupplevelser ~~har ett givet utrymme~~.” Ordet ”även...” förminskar kulturens betydelse i detta sammanhang.

S. 14 *En tillgänglig stad för alla*: ”I Stockholm är människor med funktionsnedsättning i alla åldrar fullt delaktiga i samhället och det finns en jämlikhet i hälsa och levnadsvillkor för alla stockholmare, även i skolan, **på fritiden** och på arbetsmarknaden”.

² Se även: Egenmakt, hälsa och deltagande i kulturlivet. Studieförbundet Vuxenskolan:

<https://www.sv.se/globalassets/projektsajter/funktionsratt/forskning/forskningsrapport-ineland-sauer-egenmakt-halsa-och-deltagande-i-kulturlivet.pdf> (s.71)

S. 32 *En smart och innovativ storstad:* Ingressen bör få tillägget ”Stockholm är en magnet för kunskap, **kultur** och kreativitet”.

S. 34 *Världens mest innovativa och smarta stad:* ”**Kulturella och** kreativa näringar bidrar till att skapa nya innovativa idéer i stadens digitala tjänsteutveckling”. Detta gäller främst kulturellt innehåll i digitala kanaler som film, TV, musik och dataspel men dessa innovationer kan även inspirera andra typer av digitala tjänster.

S. 36 *En ledande kunskapsregion:* ”**Kreativitet och estetiska uttryck är ett självklart inslag i det livslånga lärandet**”.

S. 41 *Ökat deltagande på den internationella arenan:* ” I takt med att konkurrensen mellan städer och regioner ökar är det av stor vikt att Stockholm stärker sin internationella position som en innovativ och kreativ stad med branscher som är globala föredömen. **I den konkurrensen erbjuder Stockholm också den bästa livsmiljön för såväl barn som vuxna och ett rikt och varierat utbud av fritidsaktiviteter, kultur och nöjen året runt.**”

Övriga synpunkter

- **Design och arkitektur** är avgörande för hur en storstad uppfattas av såväl boende som besökare vilket bör lyftas fram i visionstexten.
- På Agenda 2030-sidorna skrivs konsekvent att ”vi jobbar mot”. Det bör omformuleras till ”**vi jobbar för**”.
- De tre Agenda 2030-sidorna tar mycket plats men skiljer sig bara lite åt. Det bör på lämpligt ställe klargöras att kultur är en del av arbetet för social hållbarhet.
- Visionstexten känns väl lång vilket kan avhjälpas genom att exempelvis Agenda 2030, som återkommer på tre ställen, samlas i ett avsnitt. Den avslutande delen av dokumentet om hur staden arbetar för visionens genomförande kan uppfattas som interninformation för medarbetarna i Stockholms stad och bör kunna placeras i ett annat sammanhang, eller avskiljas tydligare från visionstexten.
- I förordet nämns att den slutliga versionen kommer att innehålla nytt bildmaterial från olika delar av staden samt

planerade projekt. I det urvalet bör kulturlivets betydelse för stadens utveckling lyftas fram.

Bilagor

1. Stockholm stads Vision 2040 (stadsledningskontorets förslag)
2. Följebrev Remiss revidering Vision 2040 – Möjligheterna Stockholm
3. Tjänsteutlåtande, KS 2019/483

SLUT